

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MAŁGORZATA MOTYLOW

KAP.410.001.09.2020

Pan
Jacek Czaputowicz
Minister Spraw Zagranicznych

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
Al. J. Ch. Szucha 23
00-580 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/001 Wykonanie budżetu państwa w 2019 r. w części 23 – Członkostwo Rzeczypospolitej
Polskiej w Unii Europejskiej i w części 45 – Sprawy Zagraniczne

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
NIK@NIK.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa

Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Spraw Zagranicznych, al. J. Ch. Szucha 23, 00-580 Warszawa (zwane dalej: Ministerstwem lub MSZ)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Jacek Czaputowicz, Minister Spraw Zagranicznych od 9 stycznia 2018 r. ¹ (zwany dalej: Ministrem lub Ministrem SZ).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli – Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Tomasz Emiljan, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KAP/32/2020 z 7 lutego 2020 r.2. Marcin Grochal, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/8/2020 z 13 stycznia 2020 r.3. Łukasz Hertel, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/7/2020 z 13 stycznia 2020 r.4. Dominik Wrzesień, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/1/2020 z 10 stycznia 2020 r.

(akta kontroli str. 1-8)

I. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2019, pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej nr 23 – Członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej i części budżetowej nr 45 – Sprawy zagraniczne, oraz ocena wykonania planu finansowego MSZ (dysponenta III stopnia).

Ocenie w częściach 23 i 45 podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych;
- sporządzanie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2019 r. w zakresie operacji finansowych;
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań;
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³ (dalej: ustawa o finansach publicznych lub ufp).
- Ponadto w ramach obu części przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych w 2019 r. z wynikami z 2018 r.

¹ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 stycznia 2018 r. nr 1131.2.2018 o zmianie w składzie Rady Ministrów (M.P. poz. 29), postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 15 listopada 2019 r. nr 1131.24.2019 o powołaniu w skład Rady Ministrów (M.P. poz. 1092).

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

Zakres kontroli Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy porównawczej wykonania planu dochodów;
- analizy realizacji wydatków budżetu państwa, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków w części 23 i 45;
- kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 23 i 45 w trakcie roku budżetowego, w tym zmian wynikających z podziału rezerw celowych;
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad w części 23 i 45;
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 23 i 45 limitów wydatków, w tym limitów środków na wynagrodzenia;
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych w części 23 i 45;
- analizy wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia w części 23 i 45;
- analizy wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w części 23 i 45;
- analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji w części 45;
- kontroli wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym w części 23 i 45;
- analizy stanu zobowiązań w części 23 i 45;
- analizy prawidłowości sporządzenia sprawozdań w części 23 i 45;
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonywaniem budżetu państwa w części 23 i 45.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA CZĘŚCI 23

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2019 r. w części 23 – Członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych we wszystkich obszarach wymienionych przy opisie celu i zakresu kontroli nie wykryto nieprawidłowości.

OCENA OGÓLNA CZĘŚCI 45

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2019 r. w części 45 – Sprawy zagraniczne.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Kontrola wykazała, że wydatki zostały poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w ustawie o finansach publicznych i aktach wykonawczych. W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych stwierdzono nieprawidłowości polegające na:

- nieokreśleniu, podobnie jak w latach poprzednich, mierników wykonania zadań, podzadań i działań dla poszczególnych jednostek w części 45, w tym dla Centrali MSZ jako dysponenta III stopnia, co utrudniało dokonanie rzetelnej oceny efektywności i skuteczności realizacji planów na poziomie tych jednostek,
- nierzetelnym obliczeniu osiągniętej w 2019 r. wartości miernika dla zadania 15.2. pn. *Ocena aktywności MSZ i placówek zagranicznych w zakresie kształtowania wizerunku Polski w mediach zagranicznych.*

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

Zgodnie z przyjętymi przez NIK kryteriami oceny, nieprawidłowości te nie spowodowały obniżenia oceny kontrolowanej działalności.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁵ kontrolowanej działalności

A. Część 23 – Członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

1. Dochody budżetowe

OBSZAR
Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na 2019 r.⁶, analogicznie do roku 2018, nie zaplanowano dochodów budżetowych w części 23. Zgodnie z rocznym sprawozdaniem Rb-27, w roku 2019 zrealizowano dochody w kwocie 10,2 tys. zł (o 22,1 tys. zł niższe niż w roku 2018). Wszystkie dochody pochodziły z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (§ 0940) – głównie z rozliczenia składek na ubezpieczenie społeczne. Dochody te zostały zrealizowane przez dysponenta III stopnia – Centralę MSZ.

Na koniec 2019 r. w części 23 nie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty.

(akta kontroli str. 70-107)

2. Wydatki

OBSZAR

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Wydatki budżetu państwa w części 23 zostały zrealizowane w 2019 r. w kwocie 21 377,3 tys. zł, co stanowiło 96,8% planu po zmianach (22 080,6 tys. zł). Były one wyższe od wydatków zrealizowanych w 2018 r. (20 290,6 tys. zł) o 1 086,8 tys. zł, tj. o 5,4%.

(akta kontroli str. 70-107, 627-663, 1033-1034)

Wydatki budżetu państwa w Ministerstwie (dysponent III stopnia) wyniosły 20 790,8 tys. zł, co stanowiło 96,7% planu po zmianach (21 493,5 tys. zł). W porównaniu do wydatków zrealizowanych w 2018 r. (19 711,5 tys. zł) wydatki zwiększyły się o 5,5%.

(akta kontroli str. 70-107, 584-598, 988-990.)

W 2019 r. w części 23 wydatkowano 76,1 tys. zł, tj. 76,3% środków przeniesionych z rezerw celowych budżetu państwa (99,7 tys. zł) na sfinansowanie w 2019 r. dodatków służby cywilnej z pochodnymi dla urzędników mianowanych z dniem 1 grudnia 2018 r. i 1 grudnia 2019 r. Niższe wykorzystanie rezerwy w stosunku do kwoty otrzymanej wynikało ze zmniejszenia wysokości wypłacanego dodatku z powodu absencji pracowników.

Badanie środków przeniesionych z rezerw celowych wykazało, że były one wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem.

(akta kontroli str. 599-620)

W 2019 r. dysponent części 23 nie dokonywał blokowania środków budżetowych.

(akta kontroli str. 664-709)

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Ustawa budżetowa na rok 2019 z dnia 16 stycznia 2019 r. (Dz. U. poz. 198).

Zobowiązania w części 23 na koniec 2019 r. wyniosły 1 064,6 tys. zł i były wyższe o 13,2% niż kwota zobowiązań na koniec 2018 r. (940,3 tys. zł). Największy udział miały zobowiązania z tytułu wypłaty dodatkowego wynagrodzenia rocznego i składek na ubezpieczenia społeczne (932,9 tys. zł). Na koniec 2019 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(akta kontroli str. 1088-1092, 1033-1034)

Przeciętne zatrudnienie w części 23 w 2019 roku wyniosło 102 osoby i było o jedną osobę wyższe niż w roku 2018. Zmiana związana była z obsadzeniem wolnego stanowiska ujętego w planie. Wydatki na wynagrodzenia w części 23 w 2019 r. wyniosły 11 863,9 tys. zł, co stanowiło 97,8% wartości planu po zmianach (12 132,4 tys. zł). W stosunku do roku 2018 łączne wydatki na wynagrodzenia w części 23 wzrosły o 882,2 tys. zł, tj. o 8,0%. Przeciętne wynagrodzenie, w przeliczeniu na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 9 692,7 zł i było o 7,0% (631,9 zł) wyższe niż w 2018 r.

(akta kontroli str. 108-153, 172-174, 191-192)

W ramach wydatków majątkowych w części 23 wydatkowano kwotę 1 000,0 tys. zł (co stanowiło 100% planu), którą przeznaczono na wdrożenie systemu wydruku.

Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji części wydatków budżetu państwa w kwocie 2 872,5 tys. zł, na podstawie próby⁷ wydatków poniesionych w 2019 r. w Ministerstwie (dysponent III stopnia), która stanowiła 13,8% wydatków Ministerstwa i 13,4% wydatków budżetu państwa w części 23.

(akta kontroli str. 175-184, 899-927)

W ramach powyższej próby badaniem objęto prawidłowość udzielenia przez Ministerstwo zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego na *Rozbudowę Systemu Wydruku wraz z dostawą materiałów eksploatacyjnych*⁸ o wartości 3 397,1 tys. zł (w 2019 r. w części 23 wydatkowano kwotę 1 014,7 tys. zł).

W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że wydatków w części 23 dokonywano zgodnie z planem finansowym oraz umowami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zamówienie publiczne zostało udzielone zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁹ (zwaną dalej: Pzp), oraz zarządzeniem nr 10 z 7 grudnia 2018 r. Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej (zwanego dalej: Dyrektorem Generalnym SZ) w sprawie regulaminu udzielania zamówień publicznych w MSZ. Badanie prawidłowości wyboru trybów udzielania zamówień publicznych oraz wyłączenia stosowania ustawy Pzp nie wykazało nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 899-927)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁷ Próba wydatków została wylosowana za pomocą programu Pomocnik kontrolera v.5.7., metodą monetarną MUS (metoda statystyczna, w której prawdopodobieństwo wylosowania dowodu księgowego jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej dowodem).

⁸ Znak: BDG.741.042.2018. Wartość zamówienia podano dla części I zamówienia, które dotyczyło części budżetowych 23 i 45 (część II zamówienia dotyczyła tylko części 45 budżetu państwa).

⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843.

2.2 Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Opis stanu
faktycznego

Wydatki w części 23 zostały poniesione na zapewnienie obsługi prawnej zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej (dalej: UE), koordynacji współpracy międzynarodowej w odniesieniu do członkostwa Polski w UE oraz na wydatki na wynagrodzenia i pochodne, podróże służbowe, remonty. W efekcie poniesionych w 2019 r. wydatków majątkowych na kwotę 1 000,0 tys. zł zrealizowano dostawę i wdrożenie systemu wydruku (w tym instalację serwerów centralnych i lokalnych systemu).

Na skutek zmiany wynikającej z powołania Pana Konrada Szymańskiego, dotychczasowego sekretarza stanu ds. europejskich w MSZ, na urząd ministra – członka Rady Ministrów, MSZ zapewniał obsługę ministra na podstawie § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra - Członka Rady Ministrów Konrada Szymańskiego¹⁰. Realizacja tych zadań w 2019 r. odbywała się w ramach dotychczasowej struktury organizacyjnej i planu finansowego¹¹.

(akta kontroli str. 258-264)

Badaniem pod względem prawidłowości określenia celów i mierników ich realizacji, rzetelności monitoringu mierników oraz stopnia osiągnięcia zaplanowanych celów objęto realizowane w zadaniu 11.4.W *Gotowość struktur administracyjno - gospodarczych kraju do obrony państwa* podzadanie 11.4.2.W *Pozamilitarne przygotowania obronne* oraz realizowane w zadaniu 15.1 – *Polityka zagraniczna w wymiarze dwustronnym i wielostronnym* podzadania: 15.1.2 – *Kształtowanie i koordynacja polityki RP w Unii Europejskiej* oraz 15.1.3 – *Umacnianie bezpieczeństwa zewnętrznego RP*. Badanie wykazało, że:

- cele oraz mierniki realizacji celów zostały ustalone zgodnie z wymaganiami, określonymi w załączniku nr 48 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej¹², zwanego dalej: notą budżetową;
- monitoring mierników prowadzony był przez właściwe merytorycznie komórki organizacyjne MSZ na podstawie rzetelnych źródeł danych, a wnioski z jego prowadzenia stanowiły podstawę do sporządzania co kwartał informacji dla Ministra SZ na temat stopnia realizacji celów ujętych w budżecie zadaniowym;
- na koniec 2019 r. osiągnięto wartości mierników na poziomie równym lub wyższym od planowanego, z wyjątkiem jednego z dwóch mierników dla podzadania 15.1.2. (wartość miernika *Liczba konsultacji politycznych i ekonomicznych zorganizowanych przez MSZ w zakresie polityki RP w UE* wyniosła 22 wobec planowanych 30, co było spowodowane mniejszą niż planowano intensywnością debat nad zagadnieniami związanymi ze sprawami europejskimi).

(akta kontroli str. 118-153, 266-277, 1031)

W skierowanym do Ministra Spraw Zagranicznych wystąpieniu pokontrolnym po kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r., Najwyższa Izba Kontroli

¹⁰ Dz. U. poz. 2275.

¹¹ Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 marca 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra do Spraw Unii Europejskiej (Dz. Urz. Poz. 363), od 5 marca 2020 r. dysponentem części 23 budżetu państwa jest Minister do Spraw Unii Europejskiej, którego obsługę zapewnia Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (do której przeniesiono pracowników komórek organizacyjnych zapewniających wcześniej obsługę ministra tj. Departamentu Komitetu ds. Unii Europejskiej, Departamentu Ekonomicznego Unii Europejskiej oraz Departamentu Prawa Unii Europejskiej).

¹² Dz. U. poz. 1154.

sformułowała wniosek o zapewnienie spójności w zakresie treści sporządzanych dokumentów zarządczych (tj. planu działalności i dokumentacji dotyczącej budżetu w układzie zadaniowym). Analiza tych dokumentów wykazała, że są one spójne, a zatem wniosek został zrealizowany.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2019 r. budżetu państwa w części 23 przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez dysponenta części 23 rocznych łącznych sprawozdań budżetowych za 2019 r. oraz sprawozdań jednostkowych Ministerstwa jako dysponenta III stopnia i dysponenta głównego:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 23 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i dysponenta III stopnia). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Ministerstwa (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzanych sprawozdań.

Sporządzone zostały korekty rocznych i za IV kwartał 2019 r. jednostkowych sprawozdań Ministerstwa jako dysponenta III stopnia oraz sprawozdań łącznych dla części 23 (Rb-N w zakresie należności oraz Rb-28 i Rb-BZ1 w zakresie zobowiązań). Korekty wynikały z weryfikacji i aktualizacji sald kont oraz wpływu dokumentów księgowych, które należało ująć w księgach rachunkowych dotyczących 2019 r.

(akta kontroli str. 928-1042)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzenia przez kontrolowaną jednostkę sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania (dysponenta III stopnia) zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ksiąg rachunkowych.

B. Część 45 – Sprawy zagraniczne

OBSZAR

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

W ustawie budżetowej na 2019 r. w części 45 – Sprawy zagraniczne zaplanowano dochody w kwocie 236 515,0 tys. zł. Na koniec 2019 r. zrealizowano dochody w kwocie 203 977,0 tys. zł, co stanowiło 86,2% planu po zmianach. Niższa niż

zaplanowana realizacja dochodów budżetowych w 2019 r. wynikała głównie z mniejszych wpływów z opłat paszportowych i pozostałych opłat konsularnych wynikających z przesunięcia terminu wyjścia Wielkiej Brytanii ze struktur Unii Europejskiej. W stosunku do roku 2018 dochody w 2019 r. były wyższe o 1 425,0 tys. zł, tj. o 0,7%.

Według sprawozdania Rb-27, na koniec 2019 r. wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w kwocie 2 735,0 tys. zł, w tym zaległości stanowiły kwotę 2 726,8 tys. zł. W porównaniu do roku 2018 należności były niższe o 9 241,0 tys. zł, tj. o 77,2%, a zaległości niższe o 9 179,3 tys. zł, tj. o 77,1%, co wynikało m.in. ze spłaty należności przez dłużników oraz skutecznej egzekucji za pośrednictwem urzędów skarbowych i komorników.

(akta kontroli str. 188-190, 1193-1201)

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

Wydatki budżetu państwa w części 45 zostały zrealizowane w 2019 r. w kwocie 2 178 054,4 tys. zł, co stanowiło 97,8% planu po zmianach (2 226 283,6 tys. zł). Od wydatków zrealizowanych w 2018 r. (2 059 489,9 tys. zł) wydatki w 2019 r. były wyższe o 118 564,5 tys. zł, tj. o 5,8%. Wynikało to przede wszystkim z poniesienia w 2019 r. wyższych składek do organizacji międzynarodowych, uruchomienia środków z rezerw celowych na realizację zadań związanych m.in. organizacją wyborów w zagranicznych okręgach wyborczych, sfinansowania utworzenia programu telewizyjnego TVP Wilno, a także wzrostu wydatków majątkowych.

Wydatki w części 45 były ponoszone w szczególności na:

- finansowanie działalności placówek zagranicznych (858 445,0 tys. zł),
- składki do organizacji międzynarodowych (739 422,5 tys. zł),
- pomoc zagraniczną (121 595,6 tys. zł).

Wydatki budżetu państwa w Ministerstwie (dysponent III stopnia) wyniosły 318 458,1 tys. zł, co stanowiło 99,1% planu po zmianach (321 496,2 tys. zł). W porównaniu do wydatków zrealizowanych w 2018 r. (285 639,1 tys. zł) wydatki były wyższe o 32 346,8 tys. zł, tj. o 11,3%. Wzrost wydatków w 2019 r. wynikał z:

- większej liczby zrealizowanych zadań inwestycyjnych;
- konieczności sfinansowania zatrudnienia pracowników w celu przejęcia przez MSZ od Służby Ochrony Państwa ochrony niektórych placówek zagranicznych;
- organizacji spotkania ministerialnego poświęconego budowaniu pokoju i bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie;
- realizacji polskich działań w ramach Szczytu Bałkanów Zachodnich – Poznań 2019 i polskiego przewodnictwa w Procesie Berlińskim.

(akta kontroli str. 70-107, 418-453, 456-467, 472-513, 1201-1210)

W 2019 r. w części 45 wydatkowano 164 080,6 tys. zł, tj. 96,8% środków przeniesionych z rezerw budżetu państwa (169 472,7 tys. zł¹³).

¹³ Kwota ta uwzględnia zmniejszenie środków z rezerw o 2 895,6 tys. zł na podstawie decyzji Ministra Finansów z 31 grudnia 2019 r. nr MF/BP4.4143.16.4.2019.RC, wydanej na podstawie art. 24d ustawy z 9 listopada 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 (Dz. U. poz. 2435, ze zm.).

Środki z rezerwy ogólnej budżetu państwa zostały przeznaczone na:

- organizację we współpracy z Departamentem Stanu Stanów Zjednoczonych globalnego spotkania ministerialnego poświęconego budowaniu pokoju i bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie,
- kontynuację przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych projektu analitycznego dotyczącego polsko-amerykańskiej współpracy wojskowej.

Z rezerw celowych finansowano m.in.:

- realizację Programu polskich działań w ramach Szczytu Bałkanów Zachodnich – Poznań 2019 i przewodnictwa w ramach Procesu Berlińskiego,
- zadania związane z przejęciem przez MSZ od Służby Ochrony Państwa ochrony części placówek zagranicznych,
- realizację przedsięwzięć współpracy rozwojowej, tj. projekty realizowane przez placówki zagraniczne oraz projekty realizowane na podstawie zawartych umów dotacji, a także finansowanie pomocy poprzez wpłaty do organizacji międzynarodowych i funduszy pomocowych,
- sfinansowanie zobowiązań wynikających z orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,
- współfinansowanie tworzenia i rozpowszechniania programów Telewizji Polskiej S.A.: Bielsat TV i TVP Wilno,
- zadania związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w obwodach głosowania utworzonych dla obywateli polskich przebywających za granicą.

Badanie dotyczące środków pochodzących z rezerwy ogólnej oraz z rezerw celowych budżetu państwa na finansowanie ochrony placówek zagranicznych oraz realizację przedsięwzięć współpracy rozwojowej wykazało, że zostały one wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Niepełne wykorzystanie środków z rezerw wynikało przede wszystkim z:

- różnic kursowych (przy wpłatach do organizacji międzynarodowych);
- zwrotów niewykorzystanych części dotacji;
- oszczędności powstałych w związku z niższym niż planowano zainteresowaniem wyborcami do Sejmu i Senatu RP oraz Parlamentu Europejskiego.

(akta kontroli str. 281-291, 599-626, 710-731)

W 2019 r. dysponent części 45 wydał, na podstawie art. 177 ust.1 pkt 2 i 3 upf, dziewięć decyzji¹⁴ w sprawie blokowania środków na łączną kwotę 12 876,6 tys. zł (w tym blokadami objęto 2 895,6 tys. zł z rezerw celowych). Blokady wynikały z nadmiaru posiadanych środków powstałego między innymi z powodu:

- opóźnień lub rezygnacji z realizacji inwestycji na skutek przedłużających się procedur wyboru wykonawców lub w wyniku niewyłonienia wykonawców;
- oszczędności powstałych przy realizacji zadań;
- wystąpienia różnic kursowych w związku z zapłatą składek do organizacji międzynarodowych;
- trudności w pozyskaniu wykwalifikowanej kadry na stanowiska związane z ochroną placówek zagranicznych.

Ustalono, że wysokości posiadanych w nadmiarze środków nie można było rzetelnie oszacować we wcześniejszych miesiącach.

¹⁴ Decyzje o blokowaniu środków były wydawane w listopadzie (jedna decyzja) i grudniu 2019 r. (osiem decyzji).

Kontrola wykazała, że pracownicy Biura Administracji i Biura Finansów w MSZ, w ramach wykonywania nadzoru i kontroli przez dysponenta III stopnia i dysponenta części budżetowej na podstawie art. 175 ust. 1 i 2 ufp, zapewnili w trakcie całego roku monitorowanie poziomu wykonania wydatków przez komórki organizacyjne Ministerstwa.

(akta kontroli str. 279-291, 454-455, 664-709, 859-898)

Zobowiązania w części 45 na koniec 2019 r. wyniosły 79 188,3 tys. zł i były wyższe o 4,5% niż kwota zobowiązań na koniec 2018 r. (75 761,3 tys. zł). Największy udział miały zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i składek na ubezpieczenia społeczne (26 346,8 tys. zł) oraz składek do organizacji międzynarodowych (39 704,6 tys. zł). Zobowiązania wymagalne na koniec 2019 r. wyniosły 18,5 tys. zł i dotyczyły zobowiązań z tytułu korekty wpłaty do Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych (Centrala MSZ), podatku i składek na ubezpieczenie społeczne od umów zleceń (placówki zagraniczne). Kontrola wykazała, że kwoty odsetek z tytułu nieterminowej zapłaty zobowiązań zostały zwrócone przez pracowników MSZ.

(akta kontroli str. 456-467, 1201-1210)

U dysponenta części 45 kontrolą objęto 18 spośród 166 umów o dotacje celowe zawartych w 2019 r. oraz przekazywanie dotacji podmiotowych dla Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych i Polskiego Komitetu do spraw UNESCO. Łączna kwota wydatków w próbie dotacji wyniosła 25 746,5 tys. zł, tj. 20,8% wydatków na dotacje¹⁵ i 1,2% łącznych wydatków poniesionych w części 45 w 2019 r.

Kontrola wykazała, że udzielanie dotacji celowych beneficjentom następowało na podstawie umów sporządzonych zgodnie z wymogami określonymi w art. 151 ust. 1 ufp. We wszystkich badanych przypadkach sprawozdania z realizacji dotowanych projektów zostały złożone przez beneficjentów zgodnie z postanowieniami umów dotacji i zatwierdzone przez MSZ w terminie określonym w ufp.

(akta kontroli str. 1245-1401)

W części 45 w 2019 r. przeciętne zatrudnienie wyniosło 3 392 osoby i w stosunku do roku 2018 zmniejszyło się o 30 osób (tj. o 0,9%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 7 920,1 zł. W porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w roku 2018 wzrosło o 120,9 zł, tj. o 1,5%.

(akta kontroli str. 108-153, 172-174, 191-192)

Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 49 662,2 tys. zł, co stanowiło 90,1% planu po zmianach (55 107,0 tys. zł). W stosunku do roku 2018 były one wyższe o 2 107,9 tys. zł, tj. o 4,4%.

W ramach wydatków na inwestycje, w planie według ustawy budżetowej na 2019 r. przewidziano sześć zadań inwestycyjnych w kraju na kwotę 4 959,0 tys. zł¹⁶ oraz 16 zadań inwestycyjnych w placówkach zagranicznych na kwotę 43 952,0 tys. zł¹⁷.

¹⁵ Dobór celowy wg osądu kontrolera, obejmujący dotacje podmiotowe, a także 18 dotacji celowych udzielonych na podstawie ośmiu umów dotacji zawartych przez Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej oraz 10 umów dotacji udzielonych przez Departament Współpracy Rozwojowej.

¹⁶ Z przeznaczeniem na: przebudowę części pierwszego piętra wraz ze zmianą sposobu użytkowania budynku MSZ przy ul. Tanecznej 67b; dostosowanie w zakresie socjalnym i technicznym pomieszczeń zlokalizowanych w piwnicy budynku MSZ przy al. Szucha 23 w Warszawie; adaptację budynku przy ul. Bagatela 5 na potrzeby biurowo-konferencyjno-szkoleniowe MSZ; realizację nowego budynku siedziby MSZ, wykonanie przyłącza stacji 15/4 kV do budynku biurowo-technicznego MSZ przy ul. Karmazynowej 1A; wykonanie nowej instalacji oświetlenia zewnętrznego terenu MSZ przy ul. Karmazynowej 1A i ul. Tanecznej 67B w Warszawie.

Na inwestycje wydatkowano w 2019 r. łącznie 21 944,1 tys. zł, co stanowiło 87,5% planu po zmianach (25 069,6 tys. zł). Zrealizowano dwa zadania inwestycyjne w Ministerstwie oraz 20 zadań w placówkach zagranicznych. W trakcie roku nie zrealizowano czterech zadań inwestycyjnych w Ministerstwie. Ponadto zrezygnowano z realizacji inwestycji w Ambasadach RP w Hadze i w Paryżu, a wprowadzono do planu zadania w Ambasadach RP w Bejrucie, Bogocie, Kopenhadze, Panamie i Dakarze oraz Konsulacie Generalnym PR w Kurytybie.

(akta kontroli str. 9-69, 161-171, 185-187, 193-202, 212-248, 292-402, 514-579)

Szczegółowym badaniem objęto prawidłowość realizacji (w tym prawidłowość wyboru trybów udzielania zamówień publicznych oraz stosowania wyłączeń ustawy Pzp) wydatków w wysokości 31 919,9 tys. zł, na podstawie próby¹⁸ wydatków poniesionych w 2019 r. w Ministerstwie (dysponent III stopnia). Próba obejmowała 10,0% wydatków Ministerstwa i 1,5% wydatków budżetu państwa w części 45.

Badaniem objęto prawidłowość stosowania procedur określonych w ustawie Pzp w odniesieniu do czterech zamówień publicznych o łącznej wartości 8 806,1 tys. zł udzielonych przez Ministerstwo w trybie przetargu nieograniczonego oraz zamówienia z wolnej ręki¹⁹.

W wyniku przeprowadzonego badania ustalono, że zamówienia zostały udzielone zgodnie z ustawą Pzp i zarządzeniem nr 10 z 7 grudnia 2018 r. Dyrektora Generalnego SZ w sprawie regulaminu udzielania zamówień publicznych w MSZ. Stwierdzono również, że wydatków dokonywano zgodnie z planem finansowym oraz umowami, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki.

(akta kontroli str. 175-184, 899-927)

W skierowanym do Ministra Spraw Zagranicznych wystąpieniu pokontrolnym po kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r., NIK sformułowała cztery wnioski pokontrolne dotyczące obszaru wydatków budżetu państwa w cz. 45. Kontrola ich realizacji wykazała, że:

- 1) wniosek o rzetelne szacowanie wartości zamówień częściowych w ramach postępowań w sprawie zamówień publicznych – został zrealizowany; w zbadanej próbie zamówień publicznych kontrolerzy nie stwierdzili przypadków nierzetelnego szacowania wartości zamówień częściowych;
- 2) wniosek o egzekwowanie od beneficjentów przestrzegania obowiązku informowania o źródle finansowania projektów – został zrealizowany; w zbadanej próbie wydatków na dotacje kontrolerzy nie stwierdzili przypadków nieegzekwowania od beneficjentów przestrzegania obowiązku informowania o źródle finansowania projektów;

¹⁷ Z przeznaczeniem na: budowę pawilonu pierwszego kontaktu i obsługi konsularnej na terenie kompleksu Ambasady RP w Ankarze; przebudowę budynku na siedzibę Konsulatu Generalnego RP w Belfaście; budowę nowej siedziby Ambasady RP w Berlinie; przebudowę parteru budynku po Wydziale Promocji, Handlu i Inwestycji na cele Wydziału Konsularnego Ambasady RP w Hadze; adaptację nowej siedziby Konsulatu Generalnego RP w Houston; adaptację nowej siedziby Ambasady RP w Manili; budowę siedziby Ambasady RP w Mińsku; modernizację Rezydencji Ambasadora RP w Oslo wraz z przebudową pomieszczeń oraz wymianą instalacji; przebudowę budynku Ambasady RP w Maroku; adaptację Pałacu Paców na siedzibę Ambasady RP w Wilnie; adaptację nowej siedziby Ambasady RP w Zagrzebiu; modernizację Ambasady RP w Kuwejcie mającą na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa; instalację systemu przeciwpożarowego w budynkach Ambasady w Paryżu; modernizację placówki RP w Watykanie mającą na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa; podniesienie poziomu bezpieczeństwa nowej siedziby Ambasady RP w Zagrzebiu; oraz pozostałe wydatki inwestycyjne.

¹⁸ Próba wydatków została wylosowana za pomocą programu Pomocnik kontrolera v.5.7 i została uzupełniona wydatkami dobranymi celowo według profesjonalnego osądu kontrolera.

¹⁹ Zamówienia udzielone w trybie przetargu nieograniczonego: *Dostawa komputerów przenośnych wraz z wyposażeniem* (BDG.741.027.2019) i *Rozbudowa Systemu Wydruku wraz z dostawą materiałów eksploatacyjnych* (BDG.741.042.2018); zamówienia udzielone z wolnej ręki: *Zabezpieczenie medyczne osób ochraniających przez Centralny Szpital Kliniczny MSWiA w Warszawie podczas konferencji ministerialnej odbywającej się w Warszawie 12-15 lutego 2019 r.* (BDG.741.008.2019) oraz *Zakup licencji Dataserver for Oracle* (BDG.741.14.2019). W 2019 r. na realizację ww. umów w części 45 ze środków dysponenta III stopnia wydatkowano 2 601,3 tys. zł.

- 3) wniosek o sporządzenie i przedkładanie do zatwierdzenia Ministrowi Spraw Zagranicznych planów pozyskiwania nieruchomości – został zrealizowany; w 2019 r. sporządzono i przedłożono Ministrowi SZ plany pozyskiwania nieruchomości;
- 4) wniosek o zapewnienie skutecznego nadzoru i kontroli nad realizacją inwestycji oraz pozyskiwaniem nieruchomości zagranicznych – na podstawie przeprowadzonej analizy wydatków majątkowych ustalono, że wniosek został zrealizowany.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Opis stanu
faktycznego

Wydatki w części 45 zostały poniesione m.in. na realizację stałych zadań MSZ związanych z prowadzeniem polityki zagranicznej, realizację przedsięwzięć współpracy rozwojowej, działalność konsularną oraz na płatność składek do organizacji międzynarodowych, w tym Ministerstwo:

- zorganizowało Spotkanie ministerialne poświęcone budowaniu pokoju i bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie (13-14 lutego 2019 r.)²⁰,
- zrealizowało zadania określone w Programie polskich działań w ramach Szczytu Bałkanów Zachodnich – Poznań 2019, i przewodnictwa w pracach Procesu Berlińskiego²¹,
- zrealizowało zadania wyborcze związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem głosowania w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. w obwodach głosowania utworzonych dla obywateli polskich przebywających za granicą.

W efekcie poniesionych w 2019 r. wydatków majątkowych w kwocie 49 662,2 tys. zł sfinansowano m. in. dwie inwestycje budowlane w obiektach MSZ w kraju i 20 zadań inwestycyjnych w 17 placówkach zagranicznych (w Ambasadach RP w Bejrucie, Dakarze i Zagrzebiu zrealizowano po dwa zadania). Ponadto dokonano zakupu urządzeń i sprzętu bezpieczeństwa, sprzętu komputerowego i teleinformatycznego, a także oprogramowania oraz samochodów i wyposażenia na potrzeby placówek zagranicznych.

(akta kontroli str. 9-69, 732-858, 978-979, 1406-1634)

Szczegółowym badaniem objęto realizowane w części 45 pięć podzadań budżetowych:

- 15.1.1. – Stosunki dwustronne i wielostronne w wymiarze politycznym i gospodarczym,
- 15.1.3. – Umacnianie bezpieczeństwa zewnętrznego RP,
- 15.2.1. – Kształtowanie pozytywnego wizerunku RP za granicą,
- 15.2.2. – Wspieranie rozwoju demokracji, promocja praw człowieka oraz udział w międzynarodowej pomocy rozwojowej,
- 15.3.1. – Pomoc i obsługa konsularna.

Badanie przeprowadzono pod względem prawidłowości określenia celów i mierników ich realizacji, rzetelności monitoringu mierników oraz stopnia osiągnięcia zaplanowanych celów. Badaniem objęto także sposób obliczania wartości miernika o nazwie: Ocena aktywności MSZ i placówek zagranicznych w zakresie kształtowania wizerunku Polski w mediach zagranicznych w zadaniu 15.2 – ze

²⁰ Wydatki związane z wydarzeniem wyniosły: 2 406,4 tys. zł.

²¹ Wydatki związane z wydarzeniem wyniosły: 15 345,4 tys. zł.

względu na ustaloną w tym zakresie nieprawidłowość podczas kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 i 2018 r.

Badanie wykazało, że:

- cele oraz mierniki realizacji celów zostały określone zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej;
- monitoring mierników prowadzony był przez właściwe merytorycznie komórki organizacyjne MSZ na podstawie rzetelnych źródeł danych (z wyjątkiem ww. miernika: *Ocena aktywności MSZ i placówek zagranicznych w zakresie kształtowania wizerunku Polski w mediach zagranicznych* w zadaniu 15.2), a wnioski z monitoringu stanowiły podstawę do sporządzania co kwartał informacji dla Ministra SZ na temat stopnia realizacji celów ujętych w budżecie zadaniowym;
- na koniec 2019 r. w zbadanych podzadaniach osiągnięto wartości mierników realizacji celów na poziomie równym lub wyższym od planowanego w ustawie budżetowej, z wyjątkiem jednego z dwóch mierników dla podzadania 15.2.2. (liczba przedsięwzięć promujących demokrację i prawa człowieka wyniosła 548 wobec planowanych 560, co było spowodowane niezależnymi od MSZ okolicznościami np. odwołaniem posiedzeń grup roboczych UE).

(akta kontroli str. 118-153, 266-277, 583)

W skierowanym do Ministra Spraw Zagranicznych wystąpieniu pokontrolnym po kontroli wykonania budżetu państwa w 2018 r., NIK wniosowała o:

- zapewnienie mechanizmów skutecznego nadzoru i kontroli nad efektywnością realizacji planów w układzie zadaniowym – wniosek nie został zrealizowany, ponieważ w dalszym ciągu w tym zakresie występują nieprawidłowości (opisane poniżej w części Ustalone nieprawidłowości),
- zapewnienia spójności w zakresie treści sporządzanych dokumentów zarządczych (tj. planu działalności i dokumentacji dotyczącej budżetu w układzie zadaniowym) – wniosek został zrealizowany.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie określono, tak samo jak w latach poprzednich, mierników wykonania zadań, podzadań i działań dla poszczególnych jednostek w części 45, w tym dla centrali MSZ jako dysponenta III stopnia, co utrudniało dokonanie rzetelnej oceny efektywności i skuteczności realizacji planów na poziomie tych jednostek.

Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego (dalej: BDG) wyjaśniła m.in., że kwestia oceny konieczności określania odrębnych celów i mierników została pozostawiona dysponentowi części budżetowej, który zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Finansów z 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym²², może zezwolić dysponentom niższych stopni na nieujmowanie w sprawozdaniach informacji dotyczących celów i mierników. Zdaniem Dyrektora BDG w MSZ został zapewniony system monitorowania realizacji celów i zadań przez jednostki podległe lub nadzorowane, a Minister SZ dysponuje niezbędnymi danymi na każdym etapie prac planistycznych i sprawozdawczych i dlatego decyzją nr 70 z 29 czerwca 2012 r. zwolnił on dysponentów III stopnia z obowiązku

²² Dz. U. z 2018 r. poz. 1793, ze zm.

ujmowania w sprawozdaniu w układzie zadaniowym informacji dotyczących celów. Dyrektor BDG poinformowała również, że w 2019 r. rozszerzono pilotaż polegający na ściślejszym powiązaniu planowania i sprawozdawczości operacyjnej z procesem pomiaru efektywności realizacji planów w układzie zadaniowym na wszystkie Instytuty Polskie. Pomiar i ocena stopnia realizacji celów zdefiniowanych w układzie zadaniowym MSZ na 2019 r. zostaną przeprowadzane na podstawie sprawozdań z realizacji planów działania komórek organizacyjnych i sprawozdań z realizacji zadań placówek zagranicznych, zaś ich wyniki – zaprezentowane zbiorczo w sprawozdaniu z wykonania planu działalności Ministra SZ w 2019 r.

Zdaniem NIK, poszczególni dysponenti trzeciego stopnia w różny sposób przyczyniają się do realizacji celów zadań i podzadań budżetowych. Dla umożliwienia wykorzystania funkcji zarządczych układu zadaniowego niezbędne jest takie ukształtowanie przez MSZ struktury budżetu zadaniowego, aby uwzględniając specyfikę działalności służby zagranicznej, pozwolił na ocenę stopnia osiągnięcia celów przez podległe jednostki, a także efektywności (nie tylko skuteczności) tych jednostek poprzez porównanie efektów ich działalności z poniesionymi na ten cel wydatkami. W opinii NIK § 8 ww. rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym pozwala jedynie na nieujmowanie w sprawozdaniach informacji, dotyczących celów i mierników, w zakresie w jakim dysponent główny dysponuje niezbędnymi danymi do sporządzenia sprawozdań łącznych (tj. posiada informacje na temat osiągniętych przez tych dysponentów wartości mierników). Nie stanowi on jednak podstawy do zwolnienia od obowiązku określenia mierników wykonania zadań, podzadań i działań dla poszczególnych jednostek. Zdaniem NIK rozwiązania stosowane w 2019 r. w MSZ nie zapewniały możliwości dokonania rzetelnej oceny efektywności i skuteczności realizacji planów na poziomie poszczególnych jednostek.

(akta kontroli str. 118-153, 266-277, 978-981, 998, 1008)

2. Nierzetelnie obliczono osiągniętą w 2019 r. wartość miernika dla zadania 15.2 pn. *Ocena aktywności MSZ i placówek zagranicznych w zakresie kształtowania wizerunku Polski w mediach zagranicznych* (ocena w skali 1 do 4, gdzie 4 to ocena bardzo dobra, 3 to ocena dobra, 2 to ocena dostateczna, 1 to ocena niedostateczna)²³. Wartość miernika obliczają placówki dyplomatyczne według ustalonego wzoru i przekazują do MSZ w okresowych sprawozdaniach dotyczących wizerunku Polski w środkach masowego przekazu. Wartości te uwzględnia się przy obliczaniu wartości miernika dla potrzeb sprawozdawczości w układzie zadaniowym.

W ocenie NIK obliczenia wartości miernika nie można uznać za rzetelne, ponieważ nie uwzględnia działalności wszystkich placówek zagranicznych. Jak wyjaśnił Dyrektor Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej, placówki, które nie wywiązały się z obowiązku raportowania wartości niezbędnych do obliczenia wartości miernika, były monitowane w trybie roboczym (mail, telefon) w sprawie realizacji zadania w tym zakresie. Poinformował także, że wartość miernika za 2019 r. została obliczona na podstawie danych zebranych z 90% placówek zobowiązanych do raportowania w tym zakresie (co oznacza wzrost o 20% w porównaniu do roku poprzedniego).

(akta kontroli str. 403-405, 1045-1048)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2019 r. budżetu państwa w części 45 przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków. Zgodnie

²³ W 2018 r. miernik nosił nazwę: *Ocena oddziaływania MSZ i placówek zagranicznych na wizerunek Polski za granicą.*

z przyjętymi przez NIK kryteriami oceny stwierdzone nieprawidłowości nie spowodowały obniżenia oceny pozytywnej.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość

Opis stanu faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez dysponenta części 45 rocznych łącznych sprawozdań budżetowych za 2019 r. oraz sprawozdań jednostkowych Ministerstwa jako dysponenta III stopnia i dysponenta głównego:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) oraz
- w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2019 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym. Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 45 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Ministerstwa (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzanych sprawozdań.

Sporządzone zostały korekty rocznych i za IV kwartał 2019 r. jednostkowych sprawozdań Ministerstwa jako dysponenta III stopnia oraz sprawozdań łącznych dla części 45 (Rb-N w zakresie należności oraz Rb-28 i Rb-BZ1 w zakresie zobowiązań). Korekty wynikały z weryfikacji i aktualizacji sald kont oraz wpływu dokumentów księgowych, które należało ująć w księgach rachunkowych dotyczących 2019 r.

(akta kontroli str. 1043-1244)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzenia przez kontrolowaną jednostkę sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania (dysponenta III stopnia) zostały sporządzone prawidłowo, na podstawie danych wynikających z ksiąg rachunkowych.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zapewnienie mechanizmów skutecznego nadzoru i kontroli nad efektywnością realizacji planów w układzie zadaniowym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie²⁴ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Najwyższa Izba Kontroli informuje, że wystąpienia pokontrolne po kontroli wykonania budżetu państwa w 2019 r. stanowią podstawę sporządzenia *Analizy wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2019 r.*, której terminowe przedłożenie jest obowiązkiem Najwyższej Izby Kontroli określonym w art. 226 ust. 2 Konstytucji. Realizacja ustrojowego obowiązku Najwyższej Izby Kontroli w stosunku do Sejmu, umożliwiająca dochowanie przez Sejm terminu określonego w art. 226 ust. 2 Konstytucji, stanowi realizację ważnego interesu społecznego. Wobec powyższego, na podstawie art. 15z z ust. 4 pkt 2 w zw. z ust. 1 pkt 10 i ust. 7 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych²⁵, organ kontrolowany zobowiązany jest w terminie określonym w art. 54 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, wnieść zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego albo poinformować w tym terminie o niewniesieniu zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, kwietnia 2020 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Małgorzata Motylow

.....
Podpis

²⁴ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.

²⁵ Dz.U. poz.374, 567 i 568.